

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih: 03 Kasım 2021
Sayı: 1939

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi gerekçesiyle ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 1/11/2021

Veli AĞBABA

Malatya Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Anayasa
Tarih: 3 Kasım 2021	Esas No: 2/3920

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
03 Kasım 2021

TBMM GENEL EVRAK
03 Kasım 2021
No. 906369
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Anayasamızda ve ilgili kanunlarda seçimlerin, serbest, eşit, tek dereceli genel oy esaslarına göre yapıldığı ve seçmenin oyunu kendisinin kullanabileceğine ilişkin hükümler yer almaktadır. Yasalarımızda vatandaşların hür iradeleriyle oy kullanacağı tartışmasız şekilde güvence altındadır. Ancak oy kullanma hususundaki bu güvence, 298 sayılı yasada yer alan "engellilerin ancak bir refakatçiyle oy kullanabileceklerine" ilişkin düzenleme nedeniyle gizli oy hakkı açısından yok sayılmaktadır. Engelli vatandaşların tek başına ve bağımsız olarak oy kullanabilmelerini sağlayacak her türlü araç ve sistem günümüzde mevcut olmasına rağmen yasadaki uygulamanın sürdürülüyor olması engelli yurttaşların eşit ve gizli oy haklarını kullanabilmelerine engel teşkil etmektedir. İşbu kanun teklifiyle engelli vatandaşların tek başlarına bağımsız olarak oy kullanmalarını mümkün kılacak araçların sağlanması ve refakatçi uygulamasının yaratabileceği sıkıntıların önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Günümüzde engellilerin tek başlarına bağımsız olarak oy kullanmalarını mümkün kılacak birçok araç ve sistem bulunmaktadır. Örneğin gerçekleştirilen son üç seçimde görme engellilerin tek başlarına bağımsız olarak oy kullanabilmelerinin mümkün olduğu, sivil toplum örgütlerinin hazırlayarak görme engelli vatandaşlara dağıttığı oy pusulası şablonlarının kullanılması suretiyle görülmüştür. Bahsi geçen seçimlerde STK'ların engelli yurttaşlara dağıttığı oy pusula şablonlarının kullanılmasına Yüksek Seçim Kurulunca da izin verilerek görme engellilerin bağımsız oy kullanabilmelerinin önü açılmıştır. Ancak oy kullanma sürecinde bu tür erişilebilirlik uygulamalarının sadece sivil toplum kuruluşlarınca yürütülmesi halihazırda maddi olarak imkânsız olmakla birlikte ayrıca vatandaşlık haklarını doğrudan ilgilendiren bu hususun sivil toplum kuruluşlarının inisiyatifine bırakılması, devlette hak ve hizmetlerin sürdürülebilirliğin önünde bir engel teşkil etmektedir. Dolayısıyla engellilerin siyasi iradelerinin, eşit, tek ve bağımsız olarak sandıklara yansması için gizli oy kullanmalarının sağlanması gerekmektedir.

Refakatçi uygulaması yukarıda bahsi geçen somut durumlara benzer şekilde gizli oy hakkının ihlal edilmesine neden olmaktadır. Seçimde engellilere refakatçinin eşlik etmesi engelli yurttaşın oy tercihinin gizliliğini ortadan kaldırmaktadır. Oy kullanma sürecinin gizli olmaması, toplumsal kutuplaşmanın arttığı ve siyasi tercihin sosyokültürel sonuçlarının olduğu ülkemizde görme engelliler açısından ciddi sorunlara neden olmaktadır. Engelli bireyler, oy tercihinin refakatçi tarafından öğrenilmesini istemeyebilir veya oy tercihinin öğrenilmesinden duyduğu endişeyle gerçek iradesini ortaya koymadan oy tercihinin değiştirmek zorunda kalabilir. Öte yandan, görme engelli bireyle birlikte oy kabinine giren refakatçinin görme engellinin belirttiği tercih yerine kendi tercihinin kullanma olasılığı bir ihtimal olarak her daim mevcuttur ve bu durum vatandaş iradesinin oy sandığına yansmasını engellemektedir.

Gerek Anayasa ve ulusal mevzuatımızda, gerek Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi gibi tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmelerde engelli hakları, siyasi tercihin bağımsız, hür ve eşit olması yönünden güvence altına alınmıştır. Dolayısıyla engellilerin siyasi iradesini sandığa yansıtabilmesinin önündeki fiziki engellerin ortadan kaldırılması ve oy kullanımında kolaylıkların sağlanması hem yurttaşlık hakkı açısından hem de seçme ve seçilme hakkı açısından bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Kanunun 93. Maddesine fıkra eklenerek engelli vatandaşların tek başlarına bağımsız olarak oy kullanmalarını mümkün kılacak araçların sağlanması amaçlanmıştır.

MADDE 2- Kanuna isteğe ilişkin bir ibare eklenerek engellilerin bir refakatçiyle oy kullanmalarındaki sakıncaların önlenmesi hedeflenmiştir.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

SEÇİMLERİN TEMEL HÜKÜMLERİ VE SEÇMEN KÜTÜKLERİ HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 93'üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Engellilerin tek başlarına oy kullanabilmeleri için Yüksek Seçim Kurulu, engellilerin oy kullanacağı sandıkta her türlü önlemi alır ve engellilerin bağımsız ve tek başına oy pusulasına işaretleme yapmasını sağlayacak her türlü araç gereci o sandıkta bulundurur ve teknik alt yapıyı hazırlar.

MADDE 2- 298 sayılı Kanunun 93'üncü Maddesinin 2. Fıkrasına “körler” ibaresinden önce gelmek üzere “talep etmeleri halinde” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

